

Nakkaş Otoyolu Yarasa Etütleri Nihai Rapor

Hazırlayan: Kerem Ali Boyla, KAB Ekoloji
kerem@kabecology.com
+90 545 3775191

Araştırmacılar: Kerem Ali Boyla
Ömer Salman

Yarasa Kayıt Analizi:
Maha Salameh, Boğaziçi Üniversitesi Doktora Öğrencisi
Denetmen: Dr. Raşit Bilgin

Tarih: 30 Eylül 2021

Çalışmayı Talep Eden: Işıl Gültekin
isil.gultekin@acedanismanlik.com.tr
ACE Danışmanlık

1 GİRİŞ

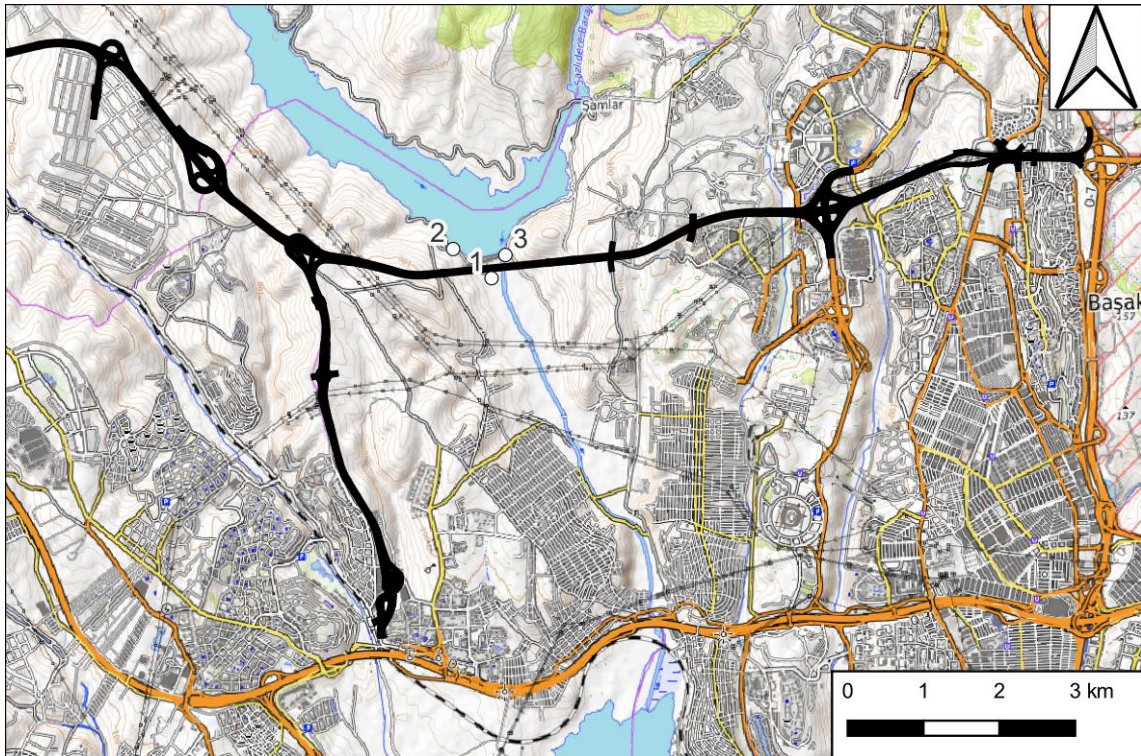
Projenin Geçmişi

Rönesans İnşaat, İstanbul'da Büyükçekmece Gölü'nün kuzeyinden Başakşehir'e uzanan bir otoyol inşa etmeyi planlamaktadır. Proje dahilinde Sazlıdere üstünde Sazlıdere rezervuar barajı yakınında bir asma köprü vardır, köprü Küçükçekmece Havzası ÖDA (Önemli Doğa Alanı) içinde ve güneyde Yarımburgaz mağaralarına yakın bir konumdadır. Proje'nin güneydeki mağaralar ve bir beslenme alanı olan Sazlıdere rezervuarı arasında düzenli olarak uçuşu muhtemel olan yarasa popülasyonları üzerindeki etkisi hakkında endişeler bulunmaktadır.

Temmuz ve Ekim 2021 arasında dört yarasa etüdü planlanmıştır.

Sahanın Tanımı

Nakkaş Otoyolu'nun Sazlıdere Köprüsü, Sazlıdere Rezervuar barajının hemen güneyinde Proje'nin 51 ve 52. Kilometreleri arasında bulunmaktadır (Şekil 1). Barajı Küçükçekmece Gölü'ne 6 km uzunluğunda bir kanal bağlamaktadır.

Şekil 1. Nakkaş Otoyol Projesi ve Asma Köprü konumu, yarasa etütleri konusu

Kapsam Belirleme

Bu çalışmada, mağaraların ve beslenme alanları olarak bataklık habitatlarının varlığı sebebiyle olası olarak önemli bir yarasa habitatı biçiminde gözlenmiş olan tek saha olan Sazlıdere Köprüsü'ndeki kesimde yalnızca yarasa popülasyonları üzerine yoğunlaşmıştır.

Diğer sahada kapsam belirleme çalışması yapılmıştır. Buna rağmen, yarasa popülasyonlarının muhtemelen kırsal kısımlarda mevcut olduğu ve kolonilerin proje sahası güzergahındaki evlerin çatılarında bulunacağı bilinmektedir. Bazı önemli türler için iyi bir habitat sağlayabilecek yaşlı olgun yaprak döken orman yoktur. Bu sebeple genel olarak köyler, evler vs. içindeki yarasa popülasyonları incelenmiştir.

Mevcut Verilerin İncelenmesi

Proje sahasının yakın çevresinde daha önce yapılan akustik etütlere, IUCN Tehlike Altındaki Türlerin Kırmızı Listesi'nin dağılım haritalarına ve EUROBATs Kılavuz İlkelerine (Rodriguez ve diğ. 2014) dayalı olarak proje sahasında beklenen yarasa türlerinin bir listesi çıkarılmıştır. Türkiye'de bulunan toplam 37 türden 21 tanesi listede bulunmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Proje sahasında beklenen ve kaydedilen yarasa türleri (IUCN 2020). Çarpışma riski seviyeleri Rodrigues ve diğ. (2014). "Beklenen" sütunu, mevcut bilgilerin incelenmesine dayalı olarak mevcut olması muhtemel olan türleri göstermektedir. IUCN sütunu, Med: Akdeniz veya Eu: Avrupa olarak işaretlenmediği sürece küresel Kırmızı Liste değerlendirmesini göstermektedir.

Yaygın Adı	Bilimsel Adı	Durum	Kırmızı Liste	Çarpışma Riski	Beklenen
Basıkburunlu yarasa	<i>Barbastella barbastellus</i>	Azalıyor	VU (Eu)	Orta	X
Akdeniz Genişkanatlı Yarasa	<i>Eptesicus bottae</i>	Bilinmiyor	LC	Orta	
Genişkanatlı Yarasa	<i>Eptesicus serotinus</i>	Sabit	LC	Orta	X
Savi'nin Cüce Yarasa	<i>Hypsugo savii</i>	Sabit	LC	Yüksek	
Uzunkanatlı Yarasa	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Azalıyor	VU	Yüksek	X
Bıyıklı kahverengi yarasa	<i>Myotis aurascens</i>	Sabit	LC	Düşük	X
Büyükkulaklı Yarasa	<i>Myotis bechsteinii</i>	Azalıyor	VU (Eu)	Düşük	X
Küçük Farekulaklı Yarasa	<i>Myotis blythii</i>	Azalıyor	NT (Eu, Med)	Düşük	X
Sakallı Yarasa	<i>Myotis brandtii</i>	Sabit	LC	Düşük	
Uzunayaklı Yarasa	<i>Myotis capaccinii</i>	Azalıyor	VU	Düşük	X
Farekulaklı Su Yarasa	<i>Myotis daubentonii</i>	Sabit	LC	Düşük	X
Kirpikli Yarasa	<i>Myotis emarginatus</i>	Sabit	LC	Düşük	X
Büyük Farekulaklı Yarasa	<i>Myotis myotis</i>	Sabit	LC	Düşük	X
Bıyıklı Siyah Yarasa	<i>Myotis mystacinus</i>	Bilinmiyor	LC	Düşük	X
Saçaklı Yarasa	<i>Myotis nattereri</i>	Sabit	LC	Düşük	
İran Saçaklı Yarasa	<i>Myotis schaubi</i>	Bilinmiyor	DD	Düşük	
Büyük Akşamcı Yarasa	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	Azalıyor	VU	Yüksek	
Küçük Ağaç Yarasa	<i>Nyctalus leisleri</i>	Bilinmiyor	LC	Yüksek	
Akşamcı Yarasa	<i>Nyctalus noctula</i>	Bilinmiyor	LC	Yüksek	X
Uzunkulaklı Çöl Yarasa	<i>Otonycteris hemprichii</i>	Bilinmiyor	LC	Bilinmiyor	
Beyazşeritli Yarasa	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	Bilinmiyor	LC	Yüksek	X
Sertderili Yarasa	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Bilinmiyor	LC	Yüksek	X
Cüce Yarasa	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Sabit	LC	Yüksek	X
Akdeniz Cüce Yarasa	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Bilinmiyor	LC	Yüksek	
Kahverengi Uzunkulaklı Yarasa	<i>Plecotus auritus</i>	Sabit	LC	Düşük	X
Gri Uzunkulaklı Yarasa	<i>Plecotus austriacus</i>	Azalıyor	NT	Düşük	X
Balkan Uzunkulaklı Yarasa	<i>Plecotus kolombatovici</i>	Azalıyor	NT (Eu)	Düşük	
Uzunkulaklı Kafkas Yarasa	<i>Plecotus macrotus</i>	Azalıyor	NT (Eu, Med)	Düşük	
Blasius Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus blasii</i>	Azalıyor	VU (Eu)	Düşük	
Akdeniz Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus euryale</i>	Azalıyor	VU (Eu, Med)	Düşük	X
Büyük Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Azalıyor	NT (Eu, Med)	Düşük	X
Küçük Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Azalıyor	NT (Eu, Med)	Düşük	X
Mehely nalburunlu yarasa	<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Azalıyor	VU	Düşük	X
Mısır Meyve Yarasa	<i>Rousettus aegyptiacus</i>	Sabit	NT (Med)	Düşük	
Buldog Yarasa	<i>Tadarida teniotis</i>	Bilinmiyor	LC	Yüksek	
Çıplakkarınlı Mezar Yarasa	<i>Taphozous nudiventris</i>	Sabit	LC	Bilinmiyor	
Çiftrenkli Yarasa	<i>Vespertilio murinus</i>	Sabit	LC	Yüksek	

Yarımburgaz mağarası doğal özelliklerinin çoğunu yitirmiştir. Bunların varlığını özetleyen tek bir rapor bulunmaktadır. Mağarada yapılmış olan tek mevcut etüt Mayıs 1992'de yapılmıştır ve bu çalışma sırasında *R. ferrumequinum*, *R. hipposideros* ve *Miniopterus schreibersii* türlerine ait maksimum 3 yarasa bireyi gözlenmiştir. Yarasa topluluğu, insanlar tarafından verilen sürekli rahatsızlık sebebiyle mağaraları terk etmiştir (Özgül ve Bilgin 2000).

2 METODOLOJİ

Etüt Zamanlaması

Her ziyaret için, her bir seçilmiş numune alma noktasında iki gecelik akustik etütler yapılmıştır. Etüt tarihleri ve saha koşulları Tablo 2'de özetlenmiştir. Çalışmalar, gün batımından 30 dakika önce başlatılmış ve gün doğumundan 30 dakika sonra sona erdirilmiştir.

Tablo 2. Saha çalışması koşulları.

Ziyaret	Tarih	SP'ler	Sıcaklık	Saat	Rüzgar	Bulut	Yağış
Tem	28/07	SP2, SP3 ve mobil	26-23	20:15 - 06:15	NE 1 m/s	0%	0 mm
	30/07		28-19		NE 1 m/s	0%	0 mm
Ağustos	18/08	SP1	25-23	20:15 - 06:15	NE 1 m/s	20%	0 mm
	20/08		23-18		NE 3 m/s	10%	0 mm
Eylül	13/09	SP1 ve mobil	21-17	19:00 - 07:00	NE 1 m/s	80%	0 mm
	15/09		23-19		NE 2 m/s	30%	0 mm
Ekim	06/10	SP1 ve mobil	17-08	19:00 - 07:00	NE 3 m/s	10%	0 mm
	07/10		17-15		NE 2 m/s	0%	0 mm

Her yönde mikrofonlara sahip (FG Black, Elekon) iki tam spektrumlu yarasa detektörleri (Batlogger M, Elekon) kullanılmıştır. Detektörler “ileri zirve” (CrestAdv) yöntemi kullanılarak yarasa çağrılarıyla tetiklenmiştir. Kayıtlar 312500 Hz örnek oranda yapılmış ve her biri zaman ve ısı bakımından kaydedilmiştir. Mikrofonlar yerden yaklaşık 1,5 m yüksekliğe yerleştirilmiştir.

Kesit çıkarma etütlerinde araştırmacılar, proje sahasındaki bir güzergah boyunca yavaş bir biçimde seyahat etmiş ve detektörlerin yerleşik GPS özelliğini kullanarak kayıtları coğrafi olarak etiketleyen bir taşınabilir cihaz kullanmıştır. Kesit çıkarma etütleri statik etütler olarak aynı gecelerde güneş battıktan sonra gerçekleştirilmiştir.

Numune Alma Noktaları

Proje sahasında iyi numune alma noktalarına erişim problemleri olmuştur. Temmuz'da askeri garnizon kullanılabilir durumdayken Ağustos'ta askeri personel detektörlerin yerleştirilmesine izin vermemiştir. Benzer biçimde İSKİ kampüsü içindeki detektör de ilk gecedan sonra erişilemez olmuştur.

Tek erişilebilir saha, kamp sahası içindeki aydınlatma direği olmuştur. Bu direk 15 metre yüksekliğindedir ve köprü yüksekliğinde uçmaları muhtemel olan yüksek ışık yarasaları konusunda iyi bir kapsama alanı sağlamıştır. Akustik etütler sırasında lambalar sebebiyle daha fazla yarasanın çekilmemesi için ışıklar kapatılmıştır.

Temmuz'da kıyılardan numune alınmıştır

Tablo 3. Numune Alma Noktalarının Koordinatları UTM WGS84

Numune Noktası	Alma	Boylam	Enlem	Nokta	Tem	Ağu	Eyl	Eki
SP1		28,71943	41,10354	Kamp sahasındaki aydınlatma direği		x	x	X
SP2 (geçici)		28,71356	41,10712	Göl kıyılarında baraj duvarının kuzey doğusu	X			
SP3 (geçici)		28,72173	41,10634	Rezevuvar barajının 10 m doğusu	X			
Transekt		28,71	41,10	Kanal boyunca, sahanın 2-4 km güneyi			X	X
Transekt M2 (geçici)		28,73	41,08	Sazlıdere baraj gölünün güney kıyıları	X			

Fotoğraf 1. SP1'den inşaat kamp sahasında 15 m yükseklikte aydınlatma direği.

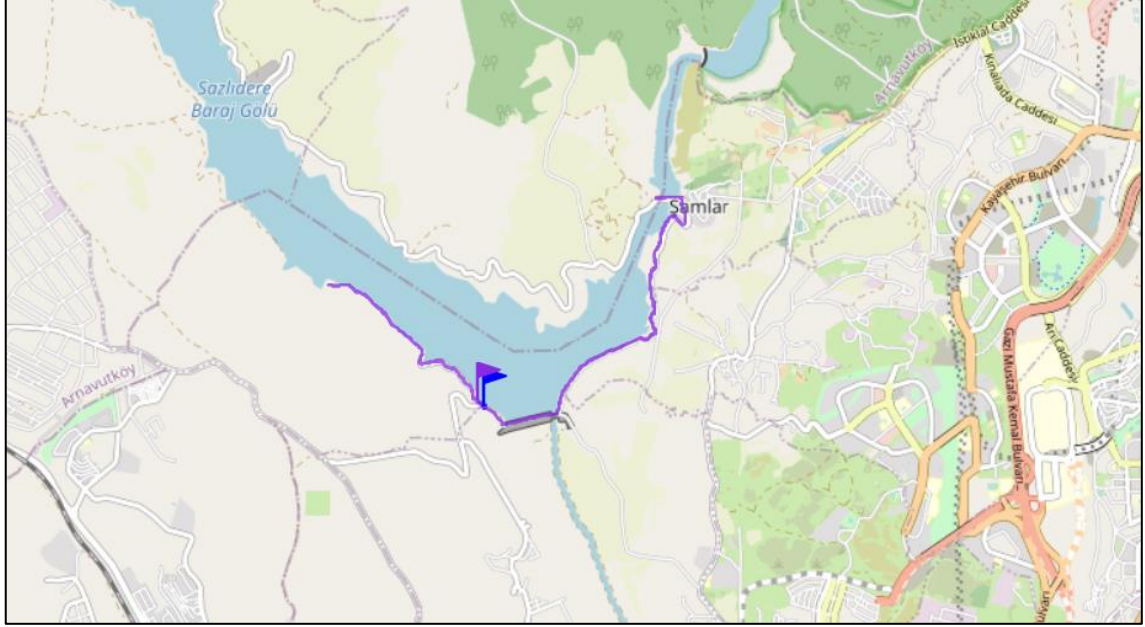
Fotoğraf 2. Askeri garnizonun yanındaki SP2 Numune Alma Noktası (sol) ve İSKİ alanındaki SP3 (sağ).

Ses Analizi

Yarasa kaydı analizleri BatExplorer v2.1.4 kullanılarak yapılmış çalışmalardan ve tür belirlemeleri Barataud'da (2021) açıklanan metodolojinin yanı sıra Dietz ve Kiefer (2014) parametreleri de izlenerek yapılmıştır. Bazı türlerin "çağrı parametreleri" örtüştüğünden, böyle durumlarda kesin tür belirlemesi yapmak güç olduğundan, bu belirlemeler "muhtemel" şeklinde bildirilmiştir. Besleme vızıltıları ve sosyal çağrılar da dikkate alınmıştır.

Kesit Çıkarma Etütleri

Temmuz ayında kesit çıkarma etütlerinin Sazlıdere gölü kıyılarında yapılması planlanmıştır. Çoğu yarasa Şamlar köyü yakınlarında, baraj gölünün iki kısmı arasındaki küçük baraj üstünde kaydedilmiştir. Akşamcı Yarasalar (*Nyctalus*) kesitin doğu kısmında kaydedilmiştir. Etüt izninin iptal edilmesiyle birlikte gece yarısına kadar etüt bırakılmak zorunda kalınmıştır.

Şekil 2. Temmuz 2021'de izlenen kesit güzergahı. (Mobil 2)

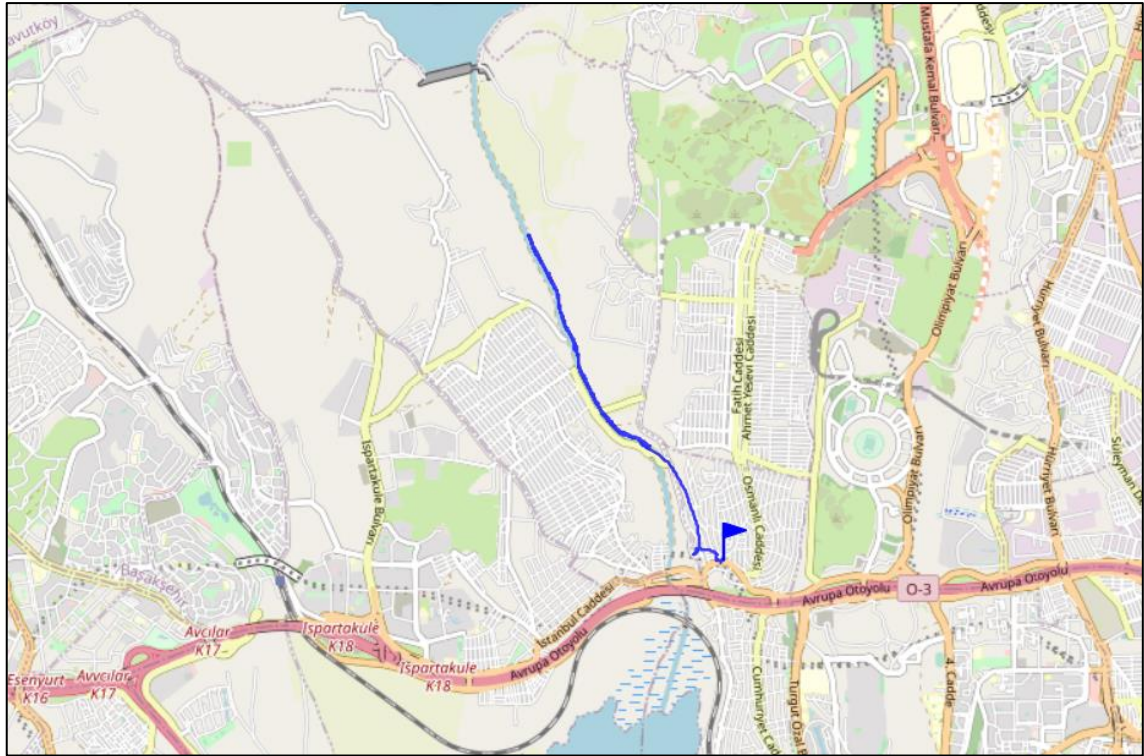

Şekil 3. Göl kıyısındaki açık manzara beslenen yarasalar için iyi bir habitat sağlar.

Eylül ve Ekim'de güneydeki kanal boyunca etüt çalışması yapılmıştır. Kanal, inşaat ve güvenlik sorunları sebebiyle sahanın çoğunluğunda kısmi olarak erişilebilir olmuştur. Bir köprü inşa edilmiş ve geniş alanlar düzenli atık alanı ve depolama sahaları olarak kullanılmıştır. Arazi polisi kanalın kuzey kısımlarının etüt edilmesine izin vermemiştir. Etütler sırasında erişilen en kuzey noktadan fotoğraf çekilmiştir. Alanda aynı zamanda güvenlik sorunları da mevcuttur.

Fotoğraf 3. En kuzey noktadan güneye bakan mobil kesit çıkarma etüdünden.

Şekil 4. Sabit numune alma noktaları ve arazi kesiti konumları. (Mobil 1)

3 SONUÇLAR

Statik Akustik Etütler

Yarasaların çoğu Cüce Yarasalardan (*Pipistrellus pipistrellus*) oluşmuştur. Diğer yaygın türler Beyazşeritli veya Sertderili Yarasa (*Pipistrellus kuhli/nathusii*) olmuştur, birincisinin sahadaki hafif Akdeniz bitki örtüsü ve iklimi sebebiyle bulunması muhtemeldir. Sertderili Yarasa göçmen bir türdür ve gözleri sırasında Türkiye'nin Avrupa kısımlarında rüzgar çiftliklerinde kaydedilmiştir.

Küresel olarak Tehdit Altında olan Büyük Akşamcı Yarasa (*Nyctalus lasiopterus*) baraj kıyılarının yanı sıra proje sahasının güney kanalı boyunca da kaydedilmiştir. Büyük Akşamcı Yarasanın sonbahar ve ilkbahar göçleri sırasında bataklıklarda görüldüğü bilinmektedir.

Tablo 4. Yarasa kayıtlarının tam dökümü.

Ay	Grup	Türler	Bilimsel	IUCN	1	2	3	M	M2	
					1	2	1	2	1	1
7	Nyctaloid grubu	Büyük Akşamcı Yarasa	Nyctalus lasiopterus	VU			1	3		6
		Akşamcı Yarasa	Nyctalus noctula	LC						2
	Pipistrelloid grubu	Cüce Yarasa	Pipistrellus pipistrellus	LC		263	418	162	183	410
		Akdeniz Cüce Yarasası	Pipistrellus pygmaeus	LC		3	1		1	
		Pipistrellus türü	Pipistrellus türü	NA		4	2	6	5	34
8	Nyctaloid grubu	Büyük Akşamcı Yarasa	Nyctalus lasiopterus	VU	1					
		Küçük Ağaç Yarasası	Nyctalus leisleri	LC	2	1				
		Akşamcı Yarasa	Nyctalus noctula	LC	1					
	Pipistrelloid grubu	Cüce Yarasa	Pipistrellus pipistrellus	LC	106	87				
		Savi'nin Cüce Yarasası	Hypsugo savii	LC		1				
		Akdeniz Cüce Yarasası	Pipistrellus pygmaeus	LC	1	2				
		Pipistrellus türü	Pipistrellus türü	NA	16	13				
9	Nyctaloid grubu	Büyük Akşamcı Yarasa	Nyctalus lasiopterus	VU					1	
		Küçük Ağaç Yarasası	Nyctalus leisleri	LC	3	4				
		Akşamcı Yarasa	Nyctalus noctula	LC		1				
		Çiftrenkli Yarasa	Vespertilio murinus	LC	5	5				
	Pipistrelloid grubu	Cüce Yarasa	Pipistrellus pipistrellus	LC	138	83				307
		Akdeniz Cüce Yarasası	Pipistrellus pygmaeus	LC	4	1				26
		Pipistrellus türü	Pipistrellus türü	NA	109	99				94
	Plecotus grubu	Kahverengi Uzunkulaklı Yarasa	Plecotus auritus	LC		2				
10	Pipistrelloid grubu	Cüce Yarasa	Pipistrellus pipistrellus	LC	557	640				187
		Akdeniz Cüce Yarasası	Pipistrellus pygmaeus	LC	2					4
		Pipistrellus türü	Pipistrellus türü	NA	9	17				36

İstasyon 2 iptal edilmiştir. İstasyon 3 ise istasyon 1 ile değiştirilmiştir.

Bu grafikte her ay için iki gecelik dönemler boyunca kaydedilen maksimum sayı gösterilmektedir. SP3 (Temmuz) ve SP1 (Ağustos, Eylül ve Ekim) istasyonlarından alınan veriler kullanılmıştır.

Tablo 5. Sabit Numune Alma Noktalarından Gelen Yarasa Kayıtları.

Grup	Türler	Bilimsel	IUCN	Tem	Ağu	Eyl	Eki
Nyctaloid grubu	Büyük Akşamcı Yarasa	Nyctalus lasiopterus	VU	-	1	-	-
	Küçük Ağaç Yarasası	Nyctalus leisleri	LC	-	2	4	-
	Akşamcı Yarasa	Nyctalus noctula	LC	-	1	1	-
	Çiftrenkli Yarasa	Vespertilio murinus	LC	-	-	5	-
Pipistrelloid grubu	Cüce Yarasa	Pipistrellus pipistrellus	LC	183	106	138	640
	Savi'nin Cüce Yarasası	Hypsugo savii	LC	-	1	-	-
	Akdeniz Cüce Yarasası	Pipistrellus pygmaeus	LC	1	2	4	2
	Pipistrellus türü	Pipistrellus türü	NA	6	16	109	17
Plecotus grubu	Kahverengi Uzunkulaklı Yarasa	Plecotus auritus		-	-	2	-
Toplam				190	129	263	659

Mobil istasyonlardan alınan kayıtlar Temmuz'da Sazlıdere Barajı kıyısındaki M2'nin (proje sahasının kuzeyi) ve Eylül ve Ekim'de Sazlıdere deresinin (proje sahasının güneyi) kullanıldığı kaydedilmektedir.

Tablo 6. Mobil İstasyonlardan Alınan Yarasa Kayıtları

Grup	Türler	Bilimsel	IUCN	Tem	Eyl	Eki
Nyctaloid grubu	Büyük Akşamcı Yarasa	Nyctalus lasiopterus	VU	6	1	-
	Akşamcı Yarasa	Nyctalus noctula	LC	2	-	-
Pipistrelloid grubu	Cüce Yarasa	Pipistrellus pipistrellus	LC	410	307	187
	Akdeniz Cüce Yarasası	Pipistrellus pygmaeus	LC	-	26	4
	Pipistrellus türü	Pipistrellus türü	NA	34	94	36
Genel Toplam				452	428	227

Sonuçlar Konusunda Önemli Not

Küçük ağaç yarasası (*Nyctalus leisleri*) Ağustos ve Eylül aylarında 4 geçişten oluşan bir pik rakamla kaydedilmiştir. Akşamcı yarasası (*Nyctalus noctula*) Temmuz ayında (güney batı kıyısı) ve Ağustos (SP1, kamp sahası) ve Eylül'de (SP1, kamp sahası), tüm gecelerde tekli geçişler olarak bildirilmiştir.

Akdeniz cüce yarasası (*Pipistrellus pygmaeus*) Temmuz'da (güney batı kıyısı) ve Temmuz'dan Ekim'e kadar olan dönemde SP1'de (26 pik geçiş) kaydedilmiştir. Akşamcı yarasası Temmuz'da bir kere bildirilmiştir (güney batı kıyısı).

Bir Plecotus türü ve Çiftrenkli Yarasa Eylül'de SP1 noktasında bildirilmiştir (sırasıyla 2 ve 5 pik geçişle). Savi'nin cüce yarasası (Sp1'de) Ağustos'ta bir kere bildirilmiştir.

TARTIŞMA

Etüt koşulları, Arazi Polisi, şirket ve İSKİ'den (İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi) oluşan üç farklı idare ile izinler konusunda yaşanan sorunlar sebebiyle zor olmuştur. Genel olarak elde edilen sonuçlar, Sazlıdere baraj gölünün kıyılarında görece olarak düşük yarasa faaliyetinin olduğunu göstermiştir. Erişim hakları konusundaki kısıtlamalar, yarasa popülasyonlarının statüsü ve bunlara yönelik tehditler konusunda çıkarılan sonuçları etkiliyor gibi görünmemektedir.

Önceki çalışmalara göre bir zamanlar muhtemelen önemli bir yarasa tüneği olan Yarımburgaz Mağarası terk edilmiştir. Akustik etütler de bu sonuçla aynı doğrultudadır, çünkü mağara önündeki yarasa faaliyeti görece olarak düşük olmuştur ve aktif bir tünek kullanımını göstermemektedir. Alandaki tüm mağaralar "hazine avcıları" tarafından ağır biçimde tahrip edilmiştir.

Etüdün amacı planlanan Sazlıdere Köprüsü'nde yarasa faaliyeti seviyesini araştırmaktır. Sazlıdere baraj gölü boyunca yapılan etütler yakın civardaki türlerin bileşimi hakkında kabaca bir fikir vermiştir. Benzer bir biçimde güneydeki kanal boyunca yapılan etütlerin amacı da yarasaların varsa proje sahasına doğru gidiş-geliş güzergahını tespit etmek olmuştur.

Yarasa geçişlerinin çoğu *Pipistrellus* gibi yüksekten uçan ve köprü yüksekliğinde uçuşu beklenen yarasalarla ilişkili olmuştur, bunların çoğunluğu Cüce Yarasadır (*Pipistrellus pipistrellus*). Beyazşeritli yarasa (*Pipistrellus kuhlii*) veya Sertderili yarasa (*Pipistrellus nathusii*) türlerindeki yarasalar da yaygın olarak kaydedilmiştir. Büyük akşamcı yarasa (*Nyctalus lasiopterus*) veya Akşamcı yarasa (*Nyctalus noctula*) türünden yarasalar da kaydedilmiştir.

Alan genel olarak yarasalar için iyi bir beslenme alanı içerir. Hem baraj gölü hem kanalda genel olarak son derece düşük bir biyoçeşitlilik değeri vardır. Görünen o ki alan ilçe belediyeleri tarafından sıklıkla böcek ilaçlarıyla ilaçlanmaktadır.

Şekil 5. Kanal üzerinde Başakşehir Belediyesi aracı tarafından yapılan böcek ilaçlaması.

Küresel Ölçekte Tehlikedeki Türler

Büyük akşamcı yarasa (*Nyctalus lasiopterus*) VU kategorinde olan küresel ölçekte tehlikedeki bir türdür. Türün ilkbahar ve sonbahar göçleri sırasında bataklıklar ve su kütleleri boyunca yoğunlaştığı bilinmektedir.

Tavsiyeler

Köprü yarasalarla doğrudan çarpışmalara sebep olabilir. Yarasaların köprü yüksekliğinde yoldan geçmeleri ve hareketli taşıtlarla çarpışmaları muhtemeldir. Yarasalar tehlike altındaki türlerdir.

Köprünün yanları, yarasaları otoyol üzerindeki trafik kazalarından korumak için ağ örgülü çitlerle kaplanabilir. 4 metre yüksekliğindeki bir ağ örgülü çit hayvanları otoyoldan trafik seviyesinde geçmekten koruyabilir.

REFERANSLAR

Dietz, C, Kiefer, A. (2014): Die Fledermäuse Europas. Kosmos. Stuttgart, Almanya.

Eken, G, Bozdoğan, M, İsfendiyoğlu, S, Kılıç, D.T, Lise, Y. (2006) Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları, Cilt I-II, Doğa Derneği, Ankara.

Rodrigues, L. Bach, Duborg-Savage, M.-J, Karapandža, B, Kovač, D, Kervyn, T, Dekker, A, Kepel, A, Bach, P, Collins, J, Harbusch, C, Park, K, Micevski, B, Minderman, J. (2015): Guidelines for Consideration of Bats in Wind Farm Projects – Revision 2014 (*Rüzgar Santrali Projelerindeki Yarasaların Değerlendirilmesi Kılavuz ilkeleri – Revizyon 2014*). Bonn, Almanya.

IUCN 2020. IUCN Tehlike Altındaki Türlerin Kırmızı Listesi. Sürüm 2020-2. <https://www.iucnredlist.org> ISSN 2307-8235. 8 Eylül 2020 tarihinde erişilmiştir.

Baradaut M. 2021 Acoustic Ecology of Bats (*Yarasaların Akustik Ekolojisi*). Paris

Özgül, A.S. ve Bilgin, İ.R. 2000. Avrasya Köprüsü '99. Kuzey Batı Türkiye'de Yarasa Araştırması. Nisan 1999 - Nisan 2000. BP Koruma Programı.

EKLER

Yarasa Kayıt Verileri

Talep edilirse bilgi formları verilecektir.